

ข้อสังเกตด้านโลจิสติกส์
กับกลไกของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ (ตอน 1) สายัณห์
จันทร์วิภาสวงศ์*

ความเสียหายมูลค่ามากกว่า 50,000 ล้านบาท อันเกิดจากบริษัท STARK Corporation เป็นเรื่องที่สร้างความสงสัยงุนงงให้กับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งผู้ให้กู้เงินและผู้ถือหุ้นว่า ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์ได้มากมายขนาดนี้ ทั้งๆ ที่บริษัทมีกรรมการอิสระ มีการกำกับดูแลจากกรรมการตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและมีผู้ตรวจสอบบัญชีระดับ Big 4

รายละเอียดที่ไปที่มาเป็นอย่างไร ผมจะไม่ขอกล่าวถึงเพราะมีข้อมูลในสื่อสังคมต่างๆ มากมายอยู่แล้ว แต่ผู้มีความรู้ประสบการณ์และทำงานเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ การขนส่งสินค้าทั้งระหว่างประเทศและในประเทศ การบริหารงานคลังสินค้า ฯลฯ ซึ่งทั้งหมดเกี่ยวข้องกันกับโลจิสติกส์ มีประเด็นด้านโลจิสติกส์ ที่อยากจะตั้งเป็นข้อสังเกตเพื่อประโยชน์ต่อกรรมการอิสระ ผู้ตรวจสอบบัญชี ผู้ทำงานด้านการค้าต่างประเทศ

ผู้ปฏิบัติงานโลจิสติกส์ การนำเข้า-ส่งออก ผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักวิชาการ คณาจารย์ และนักศึกษาด้านการค้าระหว่างประเทศและโลจิสติกส์

แต่...ก่อนจะเข้าประเด็นด้านโลจิสติกส์ ผมมีประเด็นอื่นๆ ที่น่าสนใจดังนี้

1. กรรมการอิสระ**

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ความสำคัญกับกรรมการอิสระมาก ถึงขนาดมีข้อกำหนดว่า ผู้ที่จะเป็นกรรมการอิสระของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น ต้องผ่านการอบรมหลักสูตร Director Certification Program (DCP) ของสถาบัน Thai Institute of Directors หรือสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai IOD)

* **สายัณห์ จันทวิภาสวงศ์** ประธานกรรมการและประธานเจ้าหน้าที่บริหาร บริษัท เอ็กซ์เซลเลนท์ บิเนส คอร์ปอเรชั่น อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด (อีพีซีไอ) มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ด้านสิทธิประโยชน์ภาษีอากร การค้าระหว่างประเทศและโลจิสติกส์

** กรรมการตรวจสอบคือกรรมการบริษัทที่ได้รับแต่งตั้งจาก Board ให้อยู่ในคณะกรรมการชุดย่อยที่ชื่อว่า คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เพื่อทำหน้าที่สอบทานรายงานทางการเงิน ระบบควบคุมภายใน รวมทั้งให้มีการเปิดเผยข้อมูลรายการเกี่ยวโยงให้ครบถ้วน ฯลฯ โดยต้องมีคุณสมบัติความเป็นอิสระตามเกณฑ์ขั้นต่ำตามข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ อีกนัยหนึ่งก็คือกรรมการตรวจสอบต้องเป็นกรรมการอิสระ (ก.ล.ต.)

แต่.....เท่า ที่ทราบ กรรมการอิสระบางคนในบางบริษัทรู้จักสนิทสนมกับผู้บริหารระดับสูงหรือผู้ถือหุ้นใหญ่ หรือแม้จะไม่รู้จัก ไม่สนิทสนม แต่พอเป็นกรรมการอิสระไปนานๆ ก็มักจะเกิดความคุ้นเคย เกรงใจประธานหรือผู้บริหารโดยไม่รู้ตัว ทำให้การแสดงบทบาทของกรรมการอิสระไม่เข้มหรือเฉื่อยฉาน

2. กรรมการอิสระในบางบริษัทมีอาชีพเฉพาะ ไม่หลากหลาย ส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในสังคม หรือเป็นนักเศรษฐศาสตร์ นักการเงินธนาคาร นักบัญชี นักวิชาการ นักกฎหมาย ฯลฯ การรับรู้ข้อมูลหรือ แสดงความคิดเห็น มักจะอยู่ในแวดวงของตนเอง ประจวบกับการประชุมของคณะกรรมการบางบริษัทมักจะใช้ เวลาไม่มาก (เพราะทุกนาทีมีค่า) กรรมการและกรรมการอิสระที่เข้าร่วมการประชุมจึงมักจะรับรู้ข้อมูลตามที่ ประธานจะแจ้งในวาระเรื่องเพื่อทราบ ส่วนวาระเพื่อการพิจารณาบางเรื่องก็ไม่มีรายละเอียดเพียงพอหรือ กรรมการอาจจะไม่มีความรู้ ประกอบกับกรรมการที่ร่วมประชุมบางท่านจะขอออกจากที่ประชุมก่อนเวลา การ อนุมัติโครงการ งบประมาณ ฯลฯ จึงเป็นไปได้ด้วยความรวดเร็ว และบางครั้งลงมติด้วยความไว้วางใจหรือเกรงใจ ประธานในที่ประชุม

3. การนำเสนอข้อมูลหรือโครงการเพื่อการพิจารณาขาดสาระสำคัญในบางประเด็น อาจจะเป็นด้วยความตั้งใจหรือพลั้งเผลอของผู้นำเสนอ หรืออาจจะมีการขยับวาระการประชุมให้เลื่อนออกไปในวันประชุมครั้งต่อไป เพราะกรรมการอิสระที่มีความเข้มในการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมประชุมด้วย อาจทำให้วาระหรือโครงการที่นำเสนออาจจะไม่ผ่าน ดังนั้นวาระสำคัญจึงอาจจะเลื่อนไปประชุมในการประชุมครั้งถัดไป ที่กล่าวมาไม่ได้หมายถึงกรรมการอิสระทุกท่านจะเป็นเช่นนั้น อาจจะเป็นเพียงบางท่านเท่านั้น กรรมการอิสระเป็นกลไกสำคัญในการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งจะทำหน้าที่ในการสนับสนุนหรือคัดค้าน เมื่อมีข้อมูลว่าหรือมีความเห็นว่าบริษัทหรือคณะผู้บริหารของบริษัทอาจตัดสินใจไม่ถูกต้อง ไม่โปร่งใส ซึ่งอาจจะกระทบต่อผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กรรมการอิสระที่ได้รับการมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการชุดย่อยในชุดต่างๆ เช่น คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสรรหา คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน ต้องศึกษาข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจก่อนการตัดสินใจ

ตัวอย่างของคดีที่เกี่ยวข้องกับผู้ตรวจสอบบัญชี

ความสำคัญของผู้ตรวจสอบบัญชี**

ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้สอบบัญชีที่ ก.ล.ต. ให้ความเห็นชอบให้สามารถสอบบัญชีและลงลายมือชื่อในรายงานของผู้สอบบัญชี เพื่อแสดงความเห็นในการสอบบัญชีของนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ฯ ได้ถูก ก.ล.ต. สั่งลงโทษพักการทำหน้าที่เป็นระยะเวลา 2 ปี เนื่องจากเห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีข้อบกพร่องในการตรวจสอบงบการเงินของบริษัท C ที่อาจเป็นเหตุให้ผู้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินดังกล่าวเข้าใจผิดในสาระสำคัญ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้อง ก.ล.ต. คณะกรรมการ ก.ล.ต. และเลขาธิการ ก.ล.ต. (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 - ที่ 3 ตามลำดับ) ต่อศาลปกครอง เพื่อขอให้เพิกถอนคำสั่งและคำวินิจฉัยยกอุทธรณ์ดังกล่าว

ผู้ฟ้องคดีตรวจสอบบัญชีบกพร่องหลายประการ อีกทั้งเมื่อผู้ฟ้องคดีมีข้อจำกัดในการตรวจนับรถยนต์ซึ่งเป็นสินค้าคงเหลือที่มีผลสำคัญต่องบการเงิน โดยไม่ได้ตรวจนับรถยนต์ที่เก็บไว้ในท่าเรือ (ต่อเนื่อง 3 ปี) และผู้ช่วยปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีไม่สามารถตรวจสอบเลขเครื่องรถยนต์ในคลังสินค้าบางแห่งได้

โดยผู้ฟ้องคดีรับฟังและเชื่อยอดสินค้าคงเหลือตามคำยืนยันของชิปปิง ซึ่งเป็นผู้ให้บริการแก่บริษัท C และได้ลงลายมือชื่อในงบการเงินของบริษัท C โดยมีความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข ซึ่งการที่มีข้อจำกัดในการตรวจสอบความมีอยู่จริงของสินค้าคงเหลือ ถือว่าถูกจำกัดขอบเขตงานตรวจสอบ ซึ่งต้องแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็นตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการสอบบัญชี จึงถือว่าผู้ฟ้องคดีปฏิบัติงานไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานและมีข้อบกพร่อง

ทั้งนี้ ข้อบกพร่องดังกล่าวมีผลทำให้ประชาชนทั่วไป ที่ใช้ข้อมูลจากงบการเงินของบริษัททั้งสองได้รับข้อมูลฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานที่ไม่ถูกต้อง และก่อให้เกิดการเข้าใจผิดในสาระสำคัญ ที่อาจเป็นเหตุให้มีผู้ได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติงานของผู้ฟ้องคดีได้

อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงบทบาทที่สำคัญของผู้สอบบัญชี ซึ่งเป็นผู้ลงลายมือชื่อในงบการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ในกรณีต่างๆ และความสำคัญของงบการเงินของบริษัทที่เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำคัญสำหรับนักลงทุนใช้ประกอบการพิจารณาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ การสอบบัญชีที่บกพร่องของผู้ฟ้องคดีจึงถือได้ว่ามีลักษณะรุนแรงที่จะถูกลงโทษพักการให้ความเห็นชอบตามประกาศ ก.ล.ต. ว่าด้วยการให้ความเห็นชอบผู้สอบบัญชี

*** จากบทความเขียนโดย “นักปกครอง” หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฉบับที่ 3900 วันที่ 29 มิถุนายน - 1 กรกฎาคม 2566

ดังนั้น คำสั่งของ ก.ล.ต.ที่ให้ลงโทษพักการให้ความเห็นชอบผู้ฟ้องคดีจากการเป็นผู้สอบบัญชีเป็นเวลา 2 ปี และคำวินิจฉัยของคณะกรรมการ ก.ล.ต. ที่ให้ยกอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมาย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.1076/2565) คดีดังกล่าว....ถือเป็นผู้ฟ้องคดีให้กับ ผู้สอบบัญชีได้เป็นอย่างดี ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ

ตามหลักเกณฑ์และประกาศที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยหากมีกรณีที่ไม่สามารถ ขจัดความสงสัย หรือยังมีข้อสงสัยในการตรวจสอบ และไม่สามารถหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ **ควรต้อง** แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็น **ด้วยเหตุนี้**

กรรมการอิสระและผู้ตรวจสอบบัญชีจึงมีบทบาทความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (โปรดอ่านรายละเอียดเพิ่มเติมในคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.1076/2565 และบทความของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ)

กลโกง
ในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
(กรณีบริษัท STARK Corporation)****

1. การสร้างยอดขายและลูกหนี้อปลอม

1.1 การสร้างยอดขายปลอมโดยไม่มีการจ่ายจริง

1.2 การสร้างเอกสารการขายเพนเท็จ โดยไม่มีการส่งมอบสินค้าให้ลูกค้าจริง

1.3 เมื่อไม่มีเงินสดเข้าบริษัทจริง จึงตั้งลูกหนี้อปลอม โดยป 2565

ตั้งลูกหนี้อปลอมสูงกว่าความเพนจริง 5,005 ล้านบาท ป 2564 จำนวน 923 ล้านบาท ก่อนป 2564 จำนวน 97 ล้านบาท รวมมูลค่า 6,025 ล้านบาท

2. เงินสดไม่ได้ถูกจ่ายไปที่คู่ค้าของ STARK ที่ชื่อของ แต่จ่ายไปให้บริษัท เอเชีย แปซิฟิก ดริลลิง เอ็นจิเนียริง จำกัด (APDE) มูลค่า 10,451 ล้านบาท และ บริษัทไทยเคเบิ้ล อินเทอร์เน็ต จำกัด โดยบริษัท APDE เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นใหญ่ของ STARK และ บริษัทไทยเคเบิ้ล อินเทอร์เน็ต จำกัด เป็นบริษัทย่อยของกลุ่มกิจการ

**** ข้อมูลจาก Clip ลงทุนแมน “จะเล่าให้ฟัง”

3. การยอมจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่ม (VAT) 611 ล้านบาท ให้ดูเหมือนมีการขายสินค้าจริง

4. การสร้างรายจ่ายปลอมให้พวกเดียวกันโดยแกล้งทำเป็นสั่งซื้อสินค้าเพื่อบันทึกเป็นรายจ่ายของบริษัท แต่เพราะไม่มีการรับสินค้า การบันทึกบัญชีจึงเป็นการบันทึกการจ่ายเงินล่วงหน้าเพื่อสั่งซื้อสินค้า แล้วให้บริษัทที่ติดหนี้ลงบัญชีว่าค้างหนี้ที่จะต้องส่งสินค้าให้ STARK

5. เงินสดไม่ได้ถูกจ่ายไปที่คู่ค้าของ STARK ที่ซื้อของ แต่เป็นการจ่ายให้บริษัท เอเชีย แปซิฟิก ดริลลิง เอ็นจิเนียริง จำกัด (APDE) มูลค่า 10,451 ล้านบาท โดยเกิดขึ้นช่วง พ.ย. - ธ.ค.2565

6. การล้างลูกหนี้

การล้างลูกหนี้ โดยการสร้างรายการรับชำระเงินปลอมจากต่างประเทศเพื่อลดลูกหนี้ค้างชำระ พบว่า เป็นการชำระเงินจาก APDE 6,086 ล้านบาท สรุปการตกแต่งบัญชีปลอม*

1. สร้างยอดขายสินค้าปลอม แบบไม่มีใครจ่ายจริง 6,025 ล้านบาท
2. สร้างยอดขายสินค้าปลอม แบบจ่ายเงินโดยพวกเดียวกันเอง 1,890 ล้านบาท
3. ตัดจ่ายภาษีมูลค่าเพิ่มปลอม 611 ล้านบาท
4. สร้างรายจ่ายปลอมให้พวกเดียวกันเอง 10,451 ล้านบาท
5. สร้างรายการชำระเงินปลอมจากต่างประเทศ 6,086 ล้านบาท เพื่อล้างหนี้ปลอม

2 ส.ค.2566

*ข้อมูลโดยละเอียด ขอให้ตรวจสอบกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคดีนี้